

Ledare – Debatt

Serbien nära erkänna
Bosnien och Kroatien?

Nyligen kunde man på världens alla förstasidor läsa om Natos bombningar av strategiska mål och att bosnienserberna svarat med att kidnappa FN-soldater och använda dem som levande sköldar. Från regeringen i rest-Jugoslavien väntade man sig förklaringar i stil med "Nato bombar oprovocerat skolor och sjukhus". Men inte.

I Belgrads största tidning Politika uttalade sig regeringen med oro för utvecklingen i Bosnien och förespråkade en fredlig lösning på konflikten i FN:s regi. Man menade att våldshandlingar bara gynnade dem som med våld ville få slut på kriget, underförstått de bosnienserbiska ledarna Radovan Karadzic och Ratko Mladic.

När de kroatiska trupperna i början av maj erövrade västra Slavonien från kroatserberna nämndes det inte förrän efter 25 minuter i den statliga televisionens nyhetsprogram och då som ett telegram i förbifarten.

Neutral rapportering

Varför ger de tidigare så nationalistiska nyhetsmedierna numera en nyanserad och neutral bild av situationen i Bosnien–Herzegovina och Kroatien? Måste man inte längre skydda det serbiska folket var det än bor? Varför uttalar sig regeringen om fredliga lösningar i samförstånd när den för bara något år sedan förespråkade ett Storserbien till varje pris.

Efter några dagar i ett vårvarmt Belgrad slår det mig hur fjärran från kriget stämningen är. Det finns inte en militär på gatorna och affärerna dignar av im-

porterade varor. Man ser väldigt lite nationalistisk propaganda på husväggarna och inte alls det frosseri i nationella symboler och serbiska folksånger jag hade väntat mig.

Givetvis har inte belgradborna glömt kriget i Bosnien eller sanktionerna som för ett par år sedan höll landet i ett järngrepp. Men sedan den jugoslaviska federala armén drog sig tillbaka och gränsen till Bosnien stängdes har sanktionerna lättats och livet blivit betydligt lättare i det som nu kallas rest-Jugoslavien.

Trolige ledaren

Orsakerna till dagens lugn i Belgrad måste man söka hos den man som en gång byggde sin makt på nationalistisk propaganda och lögner om serbernas situation i Kosova. Den man som med total makt över medierna göt fruktan i människor och förmedlade en bild av den serbiska nationens undergång om inte alla serber förenades i ett land.

Slobodan Milosevic kommer förlora makten över rest-Jugoslavien om nationalismen åter får styra politiken. Milosevic är inte längre den främste förespråkaren för ett Storserbien.

Bosnienserbernas ledare Karadzic är i kampen för det storserbiska riket numer den självklara auktoriteten. Det var han som i vintras bjöd in ex-president Carter som medlare och i princip skänkte bort en vapenvila för att ingen skulle tvivla om vem som hade initiativet. I ett framtida Storserbien är det han som är den trolige ledaren. På hemmaplan i Belgrad är det Vojislav Seselj,

hans radikla parti och hans privatarméer som med sin fascistiska framtoning är våldsammast i kampen för serbernas "historiska rätt".

Massiv makt över media

Serbisk nationalistisk propaganda och fokusering i media på kriget i Bosnien skulle gynna dem som förespråkar ett totalt krig. Milosevic försöker tiga ihjäl sina motståndare med sin massiva makt över media. För att slippa använda den federala armén på bosnienserbernas sida ger han inte utrymme för varken kriget eller propagandan. Det troliga är istället att Milosevic snart erkänner Kroatien och Bosnien–Herzegovina för att gå resten av världen till mötes. Det skulle ytterligare distansera Karadzic från moderlandet och innebära att Milosevic kommer att kunna visa på ekonomiska förbättringar när sanktionerna hävs. Ett storkrig skulle garanterat slå honom av stolen.

Frågan är om han lyckas hålla nationalismen under ytan tills kriget i Bosnien är över. Om någon lyckas frigöra den nationalistiska aggressiviteten vi redan sett kommer den federala armén otvivelaktigt att dras in i kriget och då väntar en betydligt större konflikt än den som i dag skakar Europa.

Erik Jennische

Liberala ungdomsförbundet
Artikelförfattaren har på uppdrag av Svenskt Internationellt Liberalt Center nyligen besökt Serbien